

دانشگاه صنعتی اصفهان

دانشکده برق و کامپیوتر

آزمایشگاه سیستم عامل

پاییز ۱۴۰۱

مروری بر روش‌های مبتنی بر پیام ارتباط میان فرآیندها (Pipe-Socket-Signal)

Ordinary Pipe

- Ordinary pipe یا مختصراً pipe جهت برقراری ارتباط بین پروسس‌ها، عملکردی شبیه به File دارد با این تفاوت که Pipe در حافظه ی RAM قرار می گیرد ولی File بر روی حافظه ی دائمی قرار می گیرد، از این رو Pipe از File سریعتر عمل می کند.
- با استفاده از pipe برقراری ارتباط بین فرآیند والد و فرآیند فرزند و همچنین برقراری ارتباط بین فرآیندهای فرزند با یکدیگر امکان پذیر است.
- در هر دو حالت ذکر شده Pipe ها، توسط والد ایجاد می شوند.
- Pipe در مقایسه با socket از سرعتی بیشتر برخوردار است، در عین حال قابلیت‌های کنترلی کمتری دارد.
- مدیریت pipe ها به دلیل آنکه همواره بایستی توسط یک فرآیند والد ایجاد شود پیچیدگی بیشتری دارد.

Named-Pipe

- Named pipe (خط لوله نام‌گذاری شده) عملکردی مشابه pipe دارد با این تفاوت که فرآیندها با داشتن نام آن می توانند به آن دسترسی داشته باشند و حتما رابطه ی والد-فرزند بین آنها برقرار نیست.
- این خط لوله برای ارتباط بین فرآیندهایی که لزوماً رابطه ی والد-فرزند ندارند مناسب است.

Socket

- Socket معمولاً جهت ایجاد ارتباط بین دو فرآیند با استفاده از IP Address و Port Number به کار می رود.
- اغلب هنگامی از این روش استفاده می شود که دو فرآیند ارتباط والد/فرزند نداشته باشند و یا دو فرآیند قصد ارتباط روی شبکه را داشته باشند.
- سوکت‌های تعریف شده در POSIX انواع متعددی دارند که از جمله پرکاربردترین آنها سوکت های TCP/UDP/UNIX می باشند.
- نوع سوکت استفاده شده، سرعت و کارایی (performance) آن را تعیین می کند، برای مثال استفاده از سوکت های نوع UDP یا TCP باعث کمتر شدن سرعت ارتباط می شود ولی استفاده از سوکت های نوع UNIX برای دو فرآیند که روی یک ماشین قرار دارند سرعت و کارایی بالایی خواهد داشت (سرعتی قابل قیاس با سرعت PIPE).

Signal

- در این روش، ارتباط بین فرآیندها از راه کنترل رخدادهای خاص و تعریف رفتار فرآیند در قبال رخدادهای تعریف شده است.
- برخلاف socket و pipe نمی توان مقداری را از طریق signal منتقل کرد، این روش تنها برای آگاهی از اتفاق افتادن یک رخداد خاص به کار می رود .
- Signal ها نسبت به pipe و socket سرعت کمتر و پیچیدگی های بیشتری دارند و به همین دلیل بایستی با احتیاط به کار برده شوند.

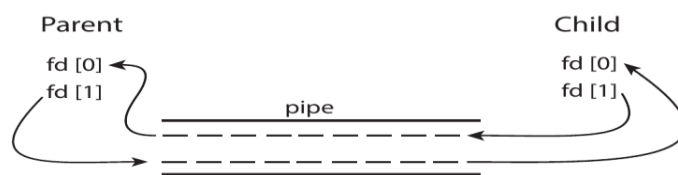
در این جلسه آزمایشگاه، با برنامه نویسی دو نوع pipe معرفی شده آشنا می شوید و روش های دیگر در جلسات بعدی بیان می شوند.

ایجاد ارتباط با Ordinary pipe

در این روش، یک خط لوله ارتباطی بین دو پروسس ایجاد می‌شود. دو پروسس از طریق این خط لوله می‌توانند پیامی ارسال یا دریافت کنند. روش برقراری این نوع ارتباط به شرح زیر است:

- pipe باید توسط یک پروسس والد ایجاد شود.
- با فراخوانی سیستمی `pipe(int fd[2])` توسط والد یک خط لوله ایجاد می‌شود. این فراخوانی سیستمی آرگومانی از نوع یک آرایه دوعضوی `int` دریافت می‌کند.
- پروسس‌هایی که بعد از فراخوانی `pipe` توسط `fork` ساخته می‌شوند و همچنین خود پروسس والد می‌تواند از `pipe` استفاده کند.
- اگر اجرای `pipe` موفقیت‌آمیز باشد، آرایه `fd` حاوی دو `descriptor` خواهد بود که جهت ارسال و دریافت پیام استفاده می‌شود. `fd[1]` برای هر پروسسی که از آن استفاده کند جهت ارسال پیام به پروسس دیگر و `fd[0]` جهت دریافت پیام از پروسس دیگر استفاده می‌شود. به عبارت دیگر هر یک از دو سر `pipe` در هر پروسس مانند شکل، جهت ارسال یا دریافت پیام استفاده می‌شود.
- جهت ارسال و دریافت پیام توابع `write` و `read` به همان صورتی که در فایل‌ها استفاده می‌شد، فراخوانی می‌شوند. بنابراین پروسس ارسال‌کننده از `write` روی `fd[1]` و پروسس دریافت‌کننده از `read` روی `fd[0]` استفاده می‌کند.
- با فراخوانی تابع `close(int fd)` روی هر یک از `descriptor`ها، یک سر `pipe` بسته می‌شود. برای مثال `close(fd[1])` در هر پروسس سر ارسال پیام روی آن `pipe` را می‌بندد.
- روال منطقی در استفاده از `pipe` این است که به صورت یک‌طرفه استفاده شود، بدین منظور هر پروسس باید فقط جهت ارسال یا جهت دریافت پیام از یک `pipe` استفاده کند و همزمان از یک `pipe` جهت ارسال و دریافت استفاده نکند. لذا در هر پروسس، هر سر `pipe` که با آن کار ندارد باید بسته شود. مثلاً اگر پروسسی قصد دارد روی یک `pipe` پیام بفرستد باید `fd[0]` را که برای دریافت پیام است `close` کند.
- در صورتی که از `pipe` به صورتی که در بند قبل بیان شد استفاده شود، در صورتی که پروسس فرستنده تمام شود یا سر ارسال را `close` کند، پروسسی که در حال خواندن از `pipe` بوده است با خروجی منفی تابع `read` مواجه می‌شود در غیر این صورت تابع `read` متوجه بسته‌شدن `pipe` نمی‌شود و برای دریافت یک پیام بلاک می‌شود.

مثال pipe

در این قسمت یه برنامه نمونه pipe نشان داده شده است. این برنامه را در یک فایل C کپی کرده و کامپایل و اجرا کنید و عملکرد آن را مشاهده نمایید. در این برنامه یک pipe بین والد و فرزندش استفاده می شود. پس از مشاهده اجرای برنامه خطی، خط `close(fd[1])` که در برنامه با `***` مشخص شده است، کامنت کرده و دوباره برنامه را کامپایل و اجرا کنید. چه تفاوتی در اجرا می بینید؟

```
/*
making a pipe between parent and child, sending messages from parent to child
*/

#include <unistd.h>
#include <sys/types.h>
#include <stdio.h>

int main(){
    int fd[2];
    char buffer[256];
    int x=pipe(fd);
    printf("fd=%d\n",fd[0]);
    pid_t pid;
    pid=fork();
    if(pid==0) //in child
    {
        close(fd[1]); /**comment this line
        while(1)
        {
            printf("in child\n");
            if(read(fd[0],buffer,255)>0)
                printf("%s\n",buffer);
            else
                printf("pipe is not available\n");
        }
    }
    else// in parent
    {
        close(fd[0]);
        int i = 0;
        while(i<10)
        {
            printf("in parent\n");
            sprintf(buffer,"message %d to child", i++);
            write(fd[1],buffer,255);
            sleep(2);
        }
    }
    return 0;
}
```


ایجاد ارتباط با named pipe

با استفاده از named pipe می‌توان خط لوله‌های نامداری ایجاد کرد. کار با خط لوله نامدار خیلی بیشتر از خط لوله معمولی شبیه کار با فایل است. از آنجایی که named pipe دارای نام است. بعد از ایجاد چنین pipe‌ی در هر پروسس امکان استفاده از آن با کمک نامش وجود دارد. بنابراین نیاز به پروسس والد جهت ایجاد آن نیست. روش برقراری این نوع ارتباط به شرح زیر است:

- برای ایجاد این نوع خط لوله کافیهست از فراخوانی سیستمی `mkfifo(const char *pathname, mode_t mode)` استفاده شود. Pathname یک نام فایل (مسیر فایل) را مشخص می‌کند. این نام، نامی است که قصد داریم برای named pipe خود انتخاب کنیم. mode هم سطح دسترسی به این pipe را شبیه سطح دسترسی فایل‌ها مشخص می‌کند.
- پس از ایجاد یک named pipe، هر پروسس که قصد استفاده از آن را داشته باشد، باید با فراخوانی سیستمی `open` مانند فایل‌ها آن را باز کند.
- پس از بازکردن named pipe، برای ارسال و دریافت پیام از توابع `read` و `write` مانند فایل‌ها استفاده می‌شود.

مثال named pipe

این برنامه جهت ایجاد ارتباط با named pipe بین یک والد و فرزند نوشته شده‌است. برنامه را در یک فایل C کپی و کامپایل و اجرا کنید. سپس در یک ترمینال دیگر، محتویات شاخه برنامه خود را مشاهده کنید. آیا فایلی با نام pipe‌ی که ایجاد کرده‌اید وجود دارد؟ در صورت مثبت بودن جواب، فایل مربوطه را با دستور `cat` مشاهده کنید. چه اتفاقی در ادامه اجرای برنامه C شما می‌افتد؟ سعی کنید آنچه می‌بینید را بر مبنای کار named pipe شرح دهید.


```
/*  
making a pipe between parent and child and sending messages from parent to child  
*/  
  
#include <unistd.h>  
#include <sys/types.h>  
#include <stdio.h>  
#include <sys/stat.h>  
#include <string.h>  
#include <stdlib.h>  
#include <fcntl.h>  
  
int main(){  
    int pipe, inChild;  
    int tmp;  
    char path[20];  
    sprintf(path,"1.pipe");  
    printf("%s\n",path);  
  
    //making the named-pipe  
    mkfifo(path,0777);  
    pid_t pid;  
    pid=fork();  
    inChild=0;  
    if (pid==0)  
        inChild=1;  
    while(inChild==1)  
    {  
        /*  
        operations on named-pipe are similar to a file  
        we open the named-pipe  
        */  
        pipe=open(path,O_RDONLY|O_NONBLOCK);  
        int count = read(pipe, &tmp, sizeof(tmp));  
        if(count>0)  
            printf("child <- %d\n", tmp);  
        sleep(1);  
    }  
    tmp=0;  
    pipe=open(path,O_WRONLY);  
    while(inChild==0)  
    {  
        tmp++;  
        printf("parent -> %d\n", tmp);  
        write(pipe, &tmp, sizeof(tmp));  
        sleep(1);  
    }  
    return 0;  
}
```